

Lund 2015-09-15

Skrivelse till riksdagen angående Prop. 2014/15:148 om en ny domstolsdatalag

Hej ledamot i Konstitutionsutskottet,

Riksdagen har genom regeringens proposition 2014/15:148 ”Domstolsdatalag” ombetts ta ställning till en helt ny lagstiftning om behandling av personuppgifter, med tillhörande dataskydd, i det svenska domstolväsendet.

Dataskydd.net rekommenderar att riksdagsledamöterna inte godkänner förslaget förrän regeringen utvärderat remissvaren på SOU 2015:39 om en ny myndighetsdatalag i november 2015. Det är oönskvärt att föregå utredningen av specialregisterlagarnas nya struktur, när denna nya struktur förväntas bli mycket annorlunda i jämförelse med den tidigare. Det liggande lagförslaget ligger inte i linje med de åtgärder från EU:s dataskyddsförslag från 2012 som sätter individen i centrum. Förslaget är även i övrigt behäftat med brister.

Regeringen avfärdar åter varje invändning från Datainspektionen, även i viktiga frågor om informationssäkerhet och privatpersoners möjlighet till insyn. Regeringen bör inte rutinemässigt avfärda invändningar framförda av statens enda expertmyndighet för dataskyddsfrågor.

Möjligheten till insyn i personuppgiftsbehandlingen för privatpersoner är begränsad i förslaget trots att regeringen haft som uttryckligt mål att stärka insyn. Problemen är bland annat att:

- Transparensåtgärderna (t.ex. registerförteckningar) är riktade mot Datainspektionen, inte mot privatpersoner.
- Myndigheterna ges stort utrymme att själva bestämma över direktåtkomst vilket skapar otydlighet för privatpersoner kring vem som har vilka uppgifter, vad det innebär och de tekniska och organisatoriska risker detta innebär för privatpersoners integritetsskydd.
- Det saknas möjligheter för privatpersoner att ens på begäran få tag på sådan information som skulle hjälpa dem utkräva ansvar av en domstol som inte följer lagen.

Regeringen har bortsett från ”Lexbase-problematiken”, som kan uppstå när stora mängder uppgifter från domstolar hämtas ut av företag eller enskilda. Detta problem påverkar tidigare dömda människors möjlighet att ta nya tag efter avslutat straff. Bland annat kan det bli svårare att få jobb och bostad. Nya nätgemenskaper gör att gruppen riskerar att bli socialt utstött.

Den enda möjliga granskning som står till buds är tillsyn av Datainspektionen. För en enskild som tror sig drabbad av felaktig myndighetsutövning lär det i praktiken vara omöjligt att få till stånd en allmän tillsyn eller på annat sätt få upprättelse. Detta går emot Dataskyddskonventionens bestämmelser om individens rätt till kontroll och insyn i behandlingen av de egna personuppgifterna.

Se Datainspektionens remissvar på Ds 2013:10, tillgängligt på inspektionens hemsida.

Bestämmelserna i lagförslagens 6-8 §§ och 13-15 §§ förefaller poänglösa: det finns inget sätt för privatpersoner att få reda på om reglerna följs. Enligt 12 § kan domstolen eller Domstolsverket låta bli att förtydliga vad paragraferna innebär eller hur de implementeras med hänvisning till sekretess eller säkerhet.

Datainspektionen lyfter att bara den som bygger, underhåller eller uppdaterar själva IT-systemet kan tillhandahålla garantier för att systemet fungerar som det ska och skyddar uppgifter på det sätt det är tänkt. Detta synsätt har stöd i all forskning om IT-säkerhet, men avfärdas av regeringen. Dataskydd.net har skrivit om frågan i sina remissyttranden till SOU 2015:23¹ om en strategi för svensk informationssäkerhet och SOU 2015:25² om en ny säkerhetsknytdslag.

Lagstiftaren bör överväga att ålägga även Domstolsverket en skyldighet att interagera med privatpersoner som registreras i system som Domstolsverket förvaltar (exempelvis via individ-centrisk incident- och sårbarhetsrapportering och inhämtande av föregående samtycke vid direktåtkomst). Det finns ingen risk att individer inte förstår sådana åtgärder, då Domstolsverket får ansvar att lämna ut information till privatpersoner utan föregående begäran.

Dataskydd.net föreslår följande förbättringar:

- Som i personuppgiftslagen bör direktåtkomst göras avhängigt individens föregående samtycke.
- Inte bara tillgång, utan även insamling, av personuppgifter bör begränsas till det absoluta minimum som krävs för att domstolarna och nämnderna ska kunna utföra handläggning.
- Individer bör ges en rätt att informeras om alla fel, eller risker för fel, som uppstår i ett IT-system där deras personuppgifter behandlas.
- Dokumentation av behandlingar av personuppgifter måste utformas på ett sådant sätt att de hjälper privatpersoner ställa myndigheter till svars när myndigheterna eller deras underleverantörer agerar fel.

I stället för att detaljreglera sökbegrepp och undantag behövs bättre transparensåtgärder gentemot privatpersoner så att effektivt ansvarsutkrävande kan uppnås. Domstolsverket bör bara ges möjlighet att vägra förklara säkerhetsåtgärder och säkerhetsproblem efter särskild dispens från Datainspektionen, och då bara i upp till en begränsad tidsperiod.

Vi bistår gärna med riksdagens vidare arbete. För mer information, till motioner och textändringar eller frågor, tveka inte att kontakta oss på Dataskydd.net. Du når oss enklast på info@dataskydd.net.

Vänliga hälsningar,

Amelia Andersdotter
Ordförande, Dataskydd.net Sverige

Se Dataskydd.net:s remissvar på Informations säkerhetsutredningen och Säkerhetsknytds utredningen i sin helhet på Dataskydd.net.

Läs mer om dataskydd och informationssäkerhet i:

Datainspektionens allmänna råd. Säkerhet för personuppgifter

Post- och telestyrelsen. Strategi för ett säkrare Internet i Sverige. PTS-ER-2006:12

Datainspektionen, vägledning. Inbyggd integritet – Privacy by design. Januari 2012.

¹https://dataskydd.net/sites/default/files/sou201523_remissyttrande_dataskyddnet.pdf

²https://dataskydd.net/sites/default/files/sou201525_remissyttrande_dataskyddnet.pdf